

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

Seanca plenare

Nr. 02-43/43-07

Prishtinë, më 9 shkurt 2007, në orën 12:45

Ndërtesa e Kuvendit, salla e seancave plenare.

PROCESVERBAL

Seancën e kryesoi **Kolë Berisha**, kryetar i Kuvendit, kurse i ndihmuan **Sabri Hamiti** dhe **Xhavit Haliti**, anëtarë të Kryesisë së Kuvendit.

Kryetari konstatoi se në seancë ishin të pranishëm 102 deputetë dhe e deklaroi të hapur punën e saj.

Kuvendi i zhvilloi punimet me këtë

REND DITE

1. Debat për propozimin mbi Marrëveshjen për statusin e Kosovës

Kryetari i njoftoi deputetët e pranishëm për rendin e ditës dhe për materialet e shpërndara për këtë seancë.

**KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO**

**T R A N S K R I P T I
I M B L E D H J E S S Ë K R Y E S I S Ë S Ë K U V E N D I T T Ë
K O S O V Ë S, T Ë M B A J T U R M Ë 9.02.2007**

**T R A N S K R I P T
S A S E D N I C E P R E D S E D N I Š T V A S K U P Š T I N E K O S O V A,
O D R Ž A N E D A N A 9.02.2007.GODINE**

SHKURT – FEBRUAR 2007

Mbledhja e seancës plenare filloi në orën 12,00

Në sallën e Kuvendit të Kosovës

Seancën e kryesoi: Kryetari Kolë Berisha dhe kryesuesi Xhavit Haliti

R e n d i i d i t ë s

- 1. Debat për propozimin e marrëveshjes për statusin e Kosovës.***

1. *Rasprava o predlogu rešenja statusa Kosova.*

KRYETARI KOLË BERISHA – I nderuari president Sejdiu, i nderuari z. Surroi, të nderuar ministra, të nderuar kolegë deputet dhe të pranishmit e tjerë, përfaqësuesit e zyrove ndërkombëtare të akredituara në Kosovë, mirë dita dhe mirë se erdhët në këtë seancë plenare. Ju njoftoj se Kryesia e Kuvendit me dt. 5 shkurt në një mbledhje të përbashkët me kryetarët e grupeve parlamentare mori vendim që ta konvokoj një seancë të veçantë plenare për datën 9 shkurt dhe të ftoj grupin e Unitetit për të biseduar lidhur me dokumentin e z. Ahtisari. Ju njoftoj se në sallë janë 102 deputet.

Kolegë të nderuar, para se t'ja jap fjalën presidentit Sejdiu dëshiroj të konstatoj se jam shumë i lumtur që kërkesën nga seanca plenare për marrjen e një vendimi, të ashtuquajtur paketë e Ahtisarit ta kenë në dorë menjëherë pasi ta marrë Grupi i Unitetit, unë si kryetar i Parlamentit, por edhe Grupi i Unitetit dhe stafi administrativ e përmbushëm këtë kërkesë. Vërtet menjëherë pas përfundimit të mbledhjes që e kishim me z. Ahtisari ftuam Kryesinë e Kuvendit dhe shefat e grupeve parlamentare për një bisedë të shkurtër dhe ua dhamë nga një kopje të dokumentit, që ky dokument të arrihet sa më shpejt deri te ju së pari ashtu siç ishte në gjuhën angleze ua shpërndamë pasdite nëpër kutit tuaja me sqarimin se po sa të përkthehet në gjuhën shqipe dhe atë serbe do ta keni në dorë. Pos kësaj Grupi i Unitetit ka mirëpritur ftesën e Kryesisë së Kuvendit dhe të shefave të grupeve parlamentare dhe ja që sot jemi këtu së bashku të bisedojmë për dokumentin në fjalë.

Ftoj presidentin Sejdiu që ta marrë fjalën:

PRESIDENTI I KOSOVËS FATMIR SEJDIU – I nderuari kryetar i Kuvendit z. Berisha, të nderuar deputetë të Kuvendit të Kosovës, të nderuar anëtarë të Ekipit të Unitetit, zonja dhe Zotërinj

Kam nderin të jem sot me ju së bashku me Ekipin e Unitetit në këtë shqyrtim për fazën e fundit të vendosjes së statusit të Kosovës, në të cilën tashmë kemi shkelur.

Dorëzimi, të premten e kaluar, i pakos së Presidentit Ahtisaari, të cilën ai e ka quajtur Propozim Gjithëpërfshirës për Zgjidhjen e Statusit të Kosovës, nis fazën e fundit, e shpresojmë të shkurtër, të përmbylljes së statusit të Kosovës. Pas leximit të kujdesshëm që i kemi bërë individualisht dhe si Ekip i Unitetit, mund të përfundojmë me siguri të madhe se pakoja e Ahtisarit Kosovën e çon në pavarësi dhe sovranitet.

Gjatë 15 raundeve të bisedimeve në Vjenë dhe shumë kontakteve e konsultave në ndërkohë, delegacionet dhe ekipet e Kosovës kanë bërë një punë të madhe dhe të mundimshme me qëllim të formësimit të këtij dokumenti të rëndësishëm, i cili përcakton të ardhmen e vendit tone.

Pakoja, në tërësinë e saj, është e pranueshme për Ekipin Negociator, e unë jam i bindur edhe për popullin e Kosovës. Gjatë këtyre ditëve, Ekipi i Unitetit së bashku me Grupin Politik Strategjik dhe ekipet e tjera profesionale, po analizojnë në hollësi dokumentin për të parë se ku mund të përmirësohet. Të gjitha propozimet për përmirësimet e mundshme nuk kanë për qëllim dhe nuk do ta vënë në dyshim pakon si tërësi. Do të jemi plotësisht të gatshëm që të vazhdojmë bashkëpunimin e ngushtë me Presidentin Ahtisaari dhe ekipin e tij. Për këtë arsye, Ekipi i Unitetit i ka konfirmuar Presidentit Ahtisaari pjesëmarrjen e Kosovës në konsultimet e mëtejme në Vjenë, sipas kërkesës së tij. Në këto konsulta do të diskutojmë me hartuesit e këtij dokumenti për aspekte të caktuara të pakos me qëllim të

përsosjes se mëtejme të këtij dokumenti i cili Kosovën duhet ta bëjë shtet funksional. Vërejtjet tona assesi nuk kanë për qëllim dhe nuk synojnë rihapjen ose rinegociimin e pakos si tërësi.

Të nderuar deputetë, Zonj a dhe Zotërinj :

Dokumenti që kemi para nesh është version parafinal e jo dokument inicial. Për këtë arsye jemi të bindur se nuk duhet të rihapet për negociata të mëtejme, por vetëm të korrigjohet në segmente të caktuara, për aq sa është e mundshme.

Ekipi i Unitetit, siç e ka theksuar edhe në deklaratën e vet menjëherë pas pranimi të pakos me 2 shkurt, është i bindur se procesi ndërkombëtar i zgjidhjes së statusit të Kosovës, të cilit po i prin Presidenti Ahtisaari, do të përmbyllet se shpejti me bërjen e Kosovës shtet të pavarur, me të gjitha garancat e duhura për komunitetet që jetojnë në Kosovë, duke përfshirë edhe komunitetin serb.

Kosova shtet, në kufijtë e saj aktualë, me një pushtet funksional, ekonomi tregu, demokraci pluraliste, me të drejtat dhe garancat për të gjithë qytetarët dhe komunitetet që jetojnë në Kosovë, është zgjidhja e vetme e qëndrueshme për statusin e Kosovës. Prandaj, ne jemi të bindur se Presidenti Ahtisaari, në raportin e tij final të cilin do Via dorëzojë Sekretarit të Përgjithshëm të OKB-se, përkatësisht Këshillit të Sigurimit, do të japë rekomandim të qartë për pavarësi për vendin tone. Propozimi duhet të jetë eksplicit dhe të mos lërë dilema as politike e as juridike për të ardhmen e Kosovës.

Deputetë të nderuar, Zonja dhe Zotërinj:

Kosova dhe populli i saj po i kalojnë çastet e fundit dhe vendimtare në ndërtimin e të ardhmes se vet. Optimizmin për një të ardhme të lumtur dhe prosperuese, ne dhe qytetarët e Kosovës e mbështesim në përcaktimin tone të fuqishëm për stabilitet dhe paqe me të gjithë fqinjët tanë dhe në vendosmërinë tone për integrim të shpejtë në Bashkimin Evropian dhe në NATO. Është poashtu përcaktim i fuqishëm i popullit të Kosovës që të vazhdojë të kultivojë marrëdhënie të veçanta dhe miqësi të përhershme me Shtetet e Bashkuara të Amerikës.

Populli i Kosovës është i bindur se koha e luftërave në këtë pjesë të Evropës ka përfunduar një ë here e mire dhe zgjidhjen e të gjitha problemeve e sheh vetëm me rrugë dhe mjete paqësore, e kurrsesi me dhunë. Dhuna tashmë, jemi të sigurtë, është e huaj dhe e kaluar për popullin paqedashës të Kosovës.

Me qëllim të përmbylljes sa më të shpejtë të fazës finale, do të vazhdojmë të punojmë të gjithë së bashku duke bashkëpunuar ngushtë me miqtë dhe partnerët kryesorë të Kosovës në bashkësinë ndërkombëtare. Askush nuk duhet të ketë as më të voglin dyshim se Kosova, me resurset e mëdha natyrore dhe humane që ka, do të dijë të ndërtojë një shtet të qëndrueshëm, i cili pokështu do të kontribuojë për stabilitetin e rajonit dhe më gj erë.

Kosova tashmë është në prag të hyrjes në familjen e kombeve të lira dhe demokratike. Zyrtarizimi i statusit të Kosovës si shtet i pavarur do të heqë edhe pengesat e fundit për rimëkëmbje dhe shtim të përshpejtuar ekonomik të vendit tonë.

Të nderuar deputetë, Zonja dhe Zotërinj:

Populli i Kosovës ka arsye të plotë që të ardhmen e vet ta shohë me optimizëm, sepse garancë për këtë është, përpos propozimit të Presidentit Ahtisaari, përcaktimi i fuqishëm i popullit të Kosovës për të qenë i lirë dhe i pavarur dhe pjesë e botës demokratike. Për këtë, populli i Kosovës ka dhënë prova të fuqishme gjatë historisë së vet, e sidomos gjatë dy dekadave të fundit.

Shqyrtimi i sotëm i këtij dokumenti të rëndësishëm në Kuvendin e Kosovës është edhe një kontribut shumë i vlefshëm për realizimin përfundimtar të vizionit tonë të përgjithshëm për Kosovën shtet të pavarur dhe sovran. Ju faleminderit!

KRYETARI KOLË BERISHA – Ju faleminderit z. President. Gjalën e ka z. Thaçi.

DEPUTETI HASHIM THAÇI - I nderuari Kryetar i Parlamentit, i nderuari president. Te nderuar deputet, të nderuar të gjithë Ju të pranishëm në sallë.

Te nderuar qytetar të Kosoves

Kosova, politika dhe populli i saj ka mirepritur dhe pranuar dokumentin e dorëzuar nga Presidenti Ahtisaari të mbështetur nga e gjithë bota demokratike, SHBA-te, Bashkimi evropian dhe nga Grupi i Kontaktit.

Propozimi i botes demokratike është mirepritur nga politika kosovare, ne do ta respektojmë agjenden konsultative për takimet në Vjene.

Bota po e pranon dhe njeh Kosovën.

Te nderuar deputet, qytetar të Kosoves

Dokumenti përmban substancën e shtetit të ardhshëm të Kosovës.

Kosova vend demokratik, me identitet shtetror, e gatshme për të qeverisur veten, e gatshme për të ndërtuar institucione demokratike dhe funksionuar efektivisht.

Kosova shtet modern me demokraci qytetare.

Realitetin e pavarësisë së Kosovës me sakrificat e gjithë qytetarëve të Kosovës e kemi arritur në qershor të vitit 1999, *populli i Kosovës e fitoj me luftën e vet, sot bota demokratike po na njeh*.

Për këtë realitet duhet të ndihemi krenar të gjithë, çdo qytetar i Kosovës e ka pjesën e vet të meritës për lirinë dhe shtetin që po ndërtojmë.

Rruga e jonë nuk ka qenë e lehtë, plotë pengesa, vuajtje e sakrificat.

Gjatë historisë shqiptareve iu ndodhën padrejtësi, që nga viti 1912, populli ynë luftoj por nuk fitoj, nuk kishim aleatet e duhur, luftuam edhe në vitin 1945, ishim në anën e aleatëve, por perseri kosova u ripushtua.

Vazhdoi periudha e ndjekjeve, burgosjeve dhe internimeve, në fund të viteve 1960 filluam të formosoheshim politikisht, proklamuar kërkesën për Republikë u mashtruar prap.

Kjo kerkese ka *vazhduar me 1968, por u theksua qarte dhe fiqishem me 1981*, kur populli ynë nga Universiteti i Prishtinës masovikisht fuqizoi kërkesën e vet për Pavarësi.

Kosova Republike nuk ishte tash me kerkese e nje grupi te caktuar politike, por ishte vullneti i popullit te Kosoves.

Pavarsia ishte vullneti i gjithe shqiptareve.

Ky vullnet eshte me i vjeter se cdo ideologji apo parti politike ne Kosove, per kete vullnet jetuan dhe sakrifikuan breza me radhe, baballaret tane baballaret e baballareve tane, ne sot duhet investojme per femijet tane dhe femijete femijeve tane.

Zonja dhe Zotrinj

Kur permendim pavarsine dhe krijimin e shtetit tone- gjithemone Ne dhe bota demokratike duhet kujtuar vitet e rinise kosovare neper burgjet anekend Jugosllavise.

Duhet kujtuar internimet, sakrificen e madhe te botes akademike, izolimet e intelektualeve, rolin e jashtezakonshem te diasporas qe ndau per lirine dhe pavarsine e Kosoves edhe kafshaten e gojes.

Duhet kujtuar lotet e nenave tona qe prisnin ne arkivole trupat e njome te vellezereve tane nga burgjet apo ushtria jugoslave.

Duhet kujtuar deportimet masive te popullit tone.

Por, ne gjithmonë besuam ne drejtësi dhe fituam.

Kulmi i nderimit, përljes dhe kujtimit tone duhet mbetur gjithmonë tek ata qe ranë për liri ne luftën heroike te UÇK dhe familjet e tyre, rreth 20 000 martire te lirisë dhe mijëra tjerë te zhdukur, ankthet e familjeve te tyre, gjymtyrët e trupit te invalidëve te luftes. Duhet kujtuar luftën dhe masakrat ne Prekaz, Likoshan, Recak, Izbice, Mejen dhe anekënd Kosovës

Duhet menduar dhe punuar me respekt për fëmijët jetim qe humben prindërit se si po rriten ata ne lirinë e Kosovës, te arritur me gjakun e prindërve të tyre, është obligim i yni ata t,i bëjmë te lumtur ne jete dhe krenar me shtetin e Kosovës.

Duhet kujtuar me respekt çdo njeri dhe çdo rast qe ka sakrifikuar për lirinë dhe pavarësinë e Kosovës.

Para se gjithash duhet te përulemi para jetës dhe veprës se Komandantit legjendar te UÇK-se Adem Jasharit, pastaj Zahir Pajazitin, veprimtarin Jusuf Gervalla, Kadri Zeken, komandantet Agim Bajrami, Ismet Jashari, Agim Ramadani, Meh Uken, Fehmi Lladrovci e Sali Ceku etj.

Duhet kujtuar te sakrifikuarit për pavarësi Fehmi Aganit, Latif Berisha, Bardhyl Çaushti, plakun e urte Anton Çeten.

Te nderuar deputet, qytetare te nderuar,

Gjendemi ne periudhën e sfidave te mëdha te njohjes definitive te realitetit te shtetit tone. E përmenda një periudhë kronologjike të sakrificës së historikut të popullit tonë për të

argumentuar dhe për të prezantuar edhe njëherë vendosmërinë tonë se për Kosovën është vetëm një zgjidhje dhe pavarësinë e Kosovës në Kosovë nuk e sjell presidenti Ahtisari, por e kemi merituar, kemi sakrifikuar, kemi luftuar dhe kemi fituar të gjithë ne.

E kemi mirëpritur propozimin e presidentit Ahtisari sepse ky propozim është propozim i botës demokratike, është propozim për të ardhmen e Kosovës, është propozim për Kosovën demokratike, është propozim për Kosovën multietnike, është propozim për Kosovën për të jetuar mirë e sigurt të gjithë qytetarët e Kosovës pa dallim të përkatësisë etnike. Pra Kosova edhe de jure po bëhet shtet,

-Kosova do ta nxjerr Kushtetutën e vet moderne,

-Kosova shtet i të gjithë qytetareve saj, me te drejta e afirmuara për minoritaret, para së gjithash për serbet,

-Kosova shtet ku do te sundoj Ligji,

-Kosovës i garantohet integriteti territorial edhe ndërkombëtarisht,

-Sovraniteti Serbisë po largohet përfundimisht nga Kosova,

-Kosova po fiton subjektivitetin ndërkombëtar,

-Kosova do t,i ketë simbolet shtetërore, flamurin, stemën dhe himnin,

-Kosova veç i ka disa prej simboleve shtetërore, simbolet inkluzive dhe te pranueshme nga te gjithë, në TMK-se, Shërbimit policor, federatave te ndryshme sportive.

-Kosova fiton te drejtën te aplikoje për anëtarësim ne OKB,

-Te jetë anëtare e Bankës botërore,

-Kosova te jete pjese e Fondit Monetar Ndërkombëtar,

-Kosova do ta ketë Ushtrinë e vet, pjese e kontinuitetit të transformimit të UÇK-TMK Ushtri e Kosovës, e integruar ne Partneritet për paqe e më vonë edhe ne NATO.

-Kosova do ta ketë shërbimin e vet modern të Intelegjencës,

- Kosova do te zhvilloi marredhenie shume te mira me fqinjët,

- Do te ruhen dhe kultivohen monumentet kulturoro-historike,

- Do te ndodhe reformimi i pushtetit lokal, sipas parimit qytetar e jo etnik apo territorial,

- Kosova do te ketë ekonomi te lire te tregut, qe do ti mendësoi vendit zhvillim ekonomik dhe jete me te mire për qytetaret;

- Do te ndodhin reforma ne politike, ekonomi dhe legjislacion,

- Kosova do te jete ne te ardhmen e afërt anëtare e Bashkimit Evropian
- Anëtare e NATO-s
- Do te kemi edukim me te mire,
- Shëndetësi me efikase,
- Kosova do te jete anëtare e Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunim evropian,
- Kosova do te jete anëtare e Këshillit te Evropës,
- Kosova do vazhdoi te jete pjese aktive e luftës globale antiterroriste,
- Ne Kosove do ketë vend vetëm Demokracia, e kurrë bota e se keqes apo bota e mbyllur,
- Kosova do te jete pjese moderne dhe demokratike e Evropës dhe botes se qytetruar,
- Kosova do te jete ne çdo kohe dhe rrethane partner i qëndrueshëm i perëndimit, ne veçanti i Shteteve te Bashkuara te Amerikës dhe Bashkimit Evropian.
- Kosova i beson dhe ka arsye t,i besoj Amerikës dhe Perëndimit, por edhe ata Popullit te Kosovës,
- Procesin e Statusit do ta përmbyllim bashkarishtë dhe do ta thellojmë bashkëpunimin me perëndimin, dhe jo që perëndimi do të jetë në Kosovë por edhe ne do të jemi çdokund ku janë shtetet moderne.

-Kosova mirëpret prezencën e lehte civile ndërkombëtare dhe prezencën e NATOS,

-Populli i Kosovës do te informohet për gjithë procesin, ne çdo kohe, parlamenti do te nxjerr vendimet e drejta ne kohe te duhur, ne përputhje me vullnetin e qytetareve- Kosova shtet te pavarur dhe sovran. E kur të nxirret vendimi nga Parlamenti i Kosovës ky vendim do të jetë duke respektuar të kaluarën tonë, duke respektuar punën tonë aktuale, por edhe duke respektuar vizionin tonë për të ardhmen e Kosovës, për të ardhmen e Kosovës demokratike me orientim perëndimor, për të ardhmen e Kosovës në paq e siguri, stabilitet, bashkëpunim rajonal dhe integrim Evropian dhe në NATO, por mbi të gjitha Kosovën në paq me reflektime për stabilitet në gjithë rajonin. Shteti i Kosovës është zgjidhja e vetme për popullin e Kosovës, por zgjidhja më e mirë edhe për Shtetet e Bashkuara të Amerikës edhe për Bashkimin Evropian, prandaj ne jemi në vitin historik, vitin e vendimit për zyrtarizmin e realitetit, të vendimeve historike të vitit 1999 e unë besoj se askush nuk do t'i shikoj interesat partiake, por të gjithë do të ngrihemi mbi interesat partiake për të investuar, për të punuar dhe zyrtarizuar sakrificën tonë dhe vullnetin e qytetarëve për shtet të pavarur dhe sovran. Ju faleminderit.

KRYETARI KOLË BERISHA – Ju faleminderit z. Thaçi, fjalën Veton Surroi

DEPUTETI VETON SURROI - I nderuari president, i nderuari kryeministër, i nderuar kryetar i Kuvendit kolegu i Ekipit të Unitetit z. Thaçi, të nderuar znj. dhe zotëri.

Është me të vërtetë nder i imi të jem këtu dhe nëndaj mendimet për atë se si e kamë lexuar këtë dokument dhe atë se çka do të rekomandoja që do të bënim ne si Kuvend, çka do të duhej të bënte ekipi negociator, çka do të duhej të bënte grupi ynë politik-strategjik, të dy instancat që deri më sot kanë punuar bashkë dhe do të vazhdojnë të japin një përgjigje të përbashkët ndaj kësaj sfide dhe në fund të fundit çka do të duhej të bënte Kuvendi i Kosovës, sepse kjo është instanca e cila do të sanksionoj, do të marrë vendimin përfundimtar për çfarëdo procesi negociator që të ndodh.

Unë e kuptoj pakon e Ahtisarit si një lloj fletëkalimi, është një lloj fletëkalimi për pavarësi, me te kapërcehet një rubikon i rëndësishëm, një rubikon edhe i Bashkësisë Ndërkombëtare edhe i yni i përbashkët sepse me te kalojmë prej sovranitetit të organizatës së kombeve të bashkuara, është një hartë e rrugës në të cilën na tregohet se si kalohet prej sovranitetit të Organizatës së Kombeve të Bashkuar në sovranitet të Kosovës, në marrje të plotë të kompetencave si shtet sovran. Me këtë vazhdon ecja historike e vitit 1999, aso kohe ju muar sovraniteti Serbisë ose ai që quhej sovranitet juridik i Serbisë nga ana e Organizatës së Kombeve të Bashkuara, tash ky sovranitet po i kthehet pronarit të vet legjitim popullit të Kosovës. Instrumentet e këtij sovraniteti janë aty, janë në atë pako, mund t'i shihni në simbole, në fjalë, në interpretime, çoftë nga aderimi në organizatat ndërkombëtare, të drejtat për traktate, çoftë në kontrollin e hapësirës ajrore, çoftë në nënshkrimin e konventës evropiane për të drejtat e njeriut gjë që mund të bëjnë vetëm shtetet sovraane, çoftë në suksesionin ekonomik që do të thotë marrje e përgjegjësisë në krejt procesin e zhbërjes së Jugosllavisë nga aspekti i pronësisë, çoftë në procesin e ndërtimit të Ushtrisë së Kosovës, gjegjësisht të forcës së sigurisë së Kosovës.

Në këtë drejtim kjo është një fitore e një ecjeje historike, është një fitore e popullit të Kosovës, një lëvizje e cila ishte e bashkuar që nga viti 1989, në formë të spikatur, por secilës i parapriu edhe një shekull i tërë përpjekjesh të ndërtimit institucional, të ruajtjes së identitetit edhe të ruajtjes ekzistenciale në momente kritike siç ishte ajo në luftë. Pra një lëvizje që kaloi shumë sfida, përfshirë edhe përndjekjen kolektive dhe e cila mund të krenohet gjithashtu me luftën e vetë të pa barabartë kundër okupatorit. Duhet thënë me plotë gojë se nuk duhet të kemi drojë nga pakoja e Ahtisarit për sa i përket statusit të Kosovës, ky është fryt i një partneriteti shekullor i cili fillon me rënjen e murit të berlinit, një partneriteti i cili do të zhvillohet gjatë këtij shekulli në mes Kosovës dhe Bashkësisë Ndërkombëtare. Kosova më në fund ka hyrë në një rrjedhë historike të favorshme për te të unifikimit Evropian dhe pavarësia e Kosovës duhet të trajtohet në këtë kuadër, në kuadër të bashkimit të shteteve dhe popujve evropian, popujve të lirë evropian. Po krijohet një marrëdhënie e re me pakon e z. Ahtisari në mes Kosovës dhe Bashkësisë Ndërkombëtare. Është një shtet unitar, por me kompetenca të forta në nivel të pushtetit lokal, po jepen instrumente të forta për mbrojtjen e komuniteteve pakicë dhe po propozohen instrumente të forta të pranisë së ardhshme ndërkombëtare. Po ndërtohen në fakt dy parime pjesë e një besimi. Parimi i parë është se jepet besim i plotë qytetarëve të Kosovës që të ketë të drejtën historike të pronësisë, të sovranitetit mbi vendin e tyre dhe është një besim tjetër, besim pak më i mangët e ajo është një besim jo i plotë ndaj shoqërisë dhe institucioneve të Kosovës për të menaxhuar me atë shtet. Po të kishte qenë besim i plotë ne nuk do të duheshim kaluar nëpër këtë fazë të negociatave e as me këtë dokument, por thjeshtë do të na njihej e drejta e plotë e sovranitetit. Njëra prej të cilave ka marrë më së shumti kohë, mund, energji, por edhe kënaqësi ka qenë çështja e mbrojtjes së të drejtave të komuniteteve. Gjatë vitit 2006 zhvilluam atë çka do të kishte qenë nevojë të bëhej shumë më herët, ky është një dialog i brendshëm në shoqërinë tonë në mes komuniteteve me komunitetet pakicë në radhë të parë për të identifikuar se cilat janë ato nevoja, cilat janë ato instrumente dhe në fund të fundit si do të jetë ajo kornizë e cila do t'i mbroj këto të drejta duke mos i cunguar të drejtat e shumicës. Trashëguam në këtë ecje në vitin 2006 edhe përvojat e mira të kornizës kushtetuese, por edhe përvoja të këqija të kësaj

kornize kushtetuese të cilat jemi përpjekur që t'i ndryshojmë. U përpoqëm që në këshillin konsultativ të komuniteteve të gjejmë forma, modalitete për ndërtimin e marrëdhënieve të reja në mes të shumicës dhe pakicës dhe pakicave duke aplikuar edhe përvoja të mira jo vetëm të shteteve të avancuara, por edhe këto të rajonit.

Në fund një pjesë bukur e madhe e punës të cilën e kanë bërë anëtarët e komuniteteve pakicë në Kosovë është integruar në pakon e Ahtisarit, në fakt shumica e çështjeve të cilat janë ngritur nga komunitetet pakicë janë të vendosura në pakon e Ahtisarit dhe aty mund të themi se kemi një pronësi, ose një bashkëpronësi me ekipin e z. Ahtisari.

Ka qenë një rrugë bukur e gjatë dhe nuk ka qenë e lehtë, është një rrugë e gjatë të cilën e kemi kaluar për të dëshmuar se Kosova e sotme, Kosova e këtij viti nuk është Kosova e verës së vitit 1999, nuk është ajo ku janë përndjekur serbët, ku janë përndjekur turqit, kur janë përndjekur boshnjakët, kur janë përndjekur egjiptasit, kur janë përndjekur romët vetëm pse nuk kanë qenë shqiptarë, nuk është vera e vitit 1999 kur në këtë përndjekje nuk ka pasur përgjigje, ka ndryshuar krejtësisht situata dhe Kosova nuk është ndërtuar dhe as që do të ndërtohet mbi urrejtjen ndaj popujve tjerë. Liria e shumicës ndërtohet me respektim të plotë ndaj lirive të komuniteteve pakicë dhe përgjegjësia e komuniteteve pakicë është që të ruaj shtetësinë e Kosovës si prodhim i përbashkët i të gjitha komuniteteve.

Prania e lehtë ndërkombëtare është diçka që ne e quajmë dhe kemi kërkuar, por prania e lehtë ndërkombëtare znj. dhe zotëri nuk ekziston në pakon e Ahtisarit, krahasuar me UNMIK-un, krahasuar me Bosnen dhe Hercegovinën është në fakt një prani e lehtë ndërkombëtare, por këtë prani duhet identifikuar të atillë çfarë është, është një prani ndërhyrëse, është një prani e cila merrë në duar sundimin e ligjit dhe është një prani e cila në masë të madhe nuk e njeh besimin e institucioneve Kosovare në mbrojtjen e ruajtjes së rendit dhe ligjit dhe këtë duhet pranuar si realitet të pakos së z. Ahtisari, nuk mund t'i mbyllim syt ndaj asaj që ekziston. Në një rrethanë normale kjo gjë do të ishte natyrisht e papranueshme, por Kosova nuk është në një rrethanë normale, është një proces negociator dhe është një proces partneriteti. Prania e ardhshme ndërkombëtare po të krahasohej me Bosnen do të jetë version i lehtë ndaj tij, do të ketë kontrollë të sundimit të Ligjit, do të ketë mundësi ndërhyrje në jetën zgjedhore në Kosovë e kjo do të thotë edhe ndërrimin e zyrtarëve të zgjedhur dhe mbi të gjitha përfaqësuesi i ardhshëm ndërkombëtar do të ketë të drejtë të plotë interpretimi të asaj që ai e quan implementim të statusit, d.m.th ai mund të ndërhyjë kur dhe si të dojë në qoftë se interpreton si shkelje të statusit, çfarëdo gjesti të autoriteteve Kosovare. Kjo është çka gjendet në pakon e Ahtisarit dhe këtë duhet ndarë si breng në mes nesh sot.

Një përparësi e madhe krahasuar me atë të Bosnes është se prania e ardhshme ndërkombëtare nuk do të merret me ligjvënien gjë që ka qenë një kategori e aplikuar në Bosne gjatë viteve të fundit. E tërë kjo tregon për një ndëshkim që bëhet, një ndëshkim që i bëhet bashkarisht institucioneve të Kosovës dhe UNMIK-ut. Në vitet e fundit znj. dhe z. jemi përpjekur të ndërtojmë një sistem, një sistem jo efikas në mbrojtjen e të drejtës, sundimin e ligjit, ky ka qenë një partneritet jo shumë produktiv në mes UNMIK-ut dhe institucioneve Kosovare dhe parazpesha e cila është arritur në vitet e fundit për të ruajtë një qetësi sociale në mes UNMIK-ut, institucioneve kosovare dhe këtë duhet pranuar moskrijimit në Kosovë është një baraspeshë e cila ndëshkohet tash me praninë e ardhshme ndërkombëtare dhe të drejtën e ndërhyrjes së tyre në çështjet e sundimit të ligjit. Statusi nuk është vetëm fjalë historike, momentet që mban statusi, është përditshmëri dhe statusin e ndërtojmë në përditshmëri, disa prej nesh që kemi qenë të zëshëm në kritikën, p.sh për çështje elementare siç është Villa Gërmia, banale, por e cila nuk lidhet mendon njeriu me statusin, çështja si Suiskasino, kush do të mendonte se këto çështje do të lidhen me statusin, me të drejtën e një populli për të qeverisur me vetveten, të gjitha këto dhe vlerësimet se kemi joefikasitet qeverisës, jo efikasitet institucional në fund paguhen me marrëveshjen e statusit dhe me rrolin ndërkombëtar që do të ketë prania e ardhshme ndërkombëtare në Kosovë. Tash dua t'i ndajë

me ju 4-5 brenga që mendoj se dalin nga kjo pako dhe të cilat kërkojnë adresim nga ana e anëtarëve të Kuvendit të Kosovës dhe nga ekipet respektohet, Grupi Politik strategjik dhe nga delegacioni i Kosovës.

I pari është problem strukturor e ky është Mitrovica, ekzistojnë dy çasje: Mitrovica dhe Veriu i Kosovës, ekzistojnë dy çasje për t'i adresuar këto çështje ose ne kemi menduar se ekzistojnë dy çasje e para është që të ketë një integrim të ndihmuar të kësaj pjese e cila nuk është administruar nga Kosova as nga UNMIK-u që të integrohet në Kosovë dhe ky është modeli i Sllavonisë Lindore, ky model nuk është aplikuar, ose nuk është propozuar nga z. Ahtisari dhe kemi një model të integrimin të vullnetshëm. Integrimi i vullnetshëm znj. dhe z. do të marrë kohë, do të kërkoj menagjim të qetë dhe të mençur dhe do të kërkojë çasje të re politike si prej politikës në Prishtinë ashtu edhe prej përfaqësuesve politik shpresojmë përfaqësuesve të ri politik në atë pjesë të Kosovës.

Çështja e dytë, pengesë strukturore të cilën ne e kemi ngritë në formë konsekuente në Vjenë, janë lidhjet horizontale dhe vertikale të komunave. Kjo është një çështje të cilën duhet riadresuar si brengë e jona sepse kjo është një formë "sugeneris" ne nuk mund të gjejmë një model të njejtë dikund tjetër dhe të themi se në bazë të përvojave të atij vendi apo të këtij vendi ka rezultuar kështu, ky është një model krejtësisht i ri dhe ne duhet të shohim të projektojmë se cilat janë ato probleme eventuale me të cilat do të ballafaqohemi në të ardhmen.

Çështja e tretë është prania e fortë ndërkombëtare do të jetë në dëm të ngritjes së forcimit të institucioneve të Kosovës. Politika e dobët e Kosovës, strukturat e saj institucionale do të ballafaqohen me prani të fortë ndërkombëtare dhe këtu do të ballafaqohemi me vazhdimin e institucioneve të dobëta si p.sh ky Kuvend do të miratoj një buxhet, por ministri i financave duhet të kaloj më herët te administratori i ardhshëm për t'ia treguar atë buxhet dhe për të marrë leje për atë buxhet, nuk është vetëm buxheti, janë edhe shumë çështje të tjera.

Do të kemi një problem me llogaridhënien siç e kemi sot sepse është lehtë për Kosovarët për të thënë se e kemi praninë e ardhshme ndërkombëtare, ata edhe ashtu po vendosin dhe ne nuk mund t'i japim llogari zgjedhësve tonë, ky është një problem real i cili cungon, dobëson forcimin e institucioneve Kosovare dhe mund të kemi bashkëdzim institucioneve të dobëta në fushën e sundimit të ligjit. Ne ende nuk dijmë se si do të funksionoj policia jonë me policinë ndërkombëtare dhe kjo është një çështje e cila duhet të zgjidhet sepse janë çështje operative të cilat kërkojnë edhe një parimësi ndërtimi, por natyrisht kërkojnë edhe vendime ekzakte dhe të përditshme.

Në javën që vjen ne duhet të përgatisim si ekip negociator përgjigjet për këtë pako dhe në këtë drejtim njeriu duhet të pyetet se çka realisht mund të bëj delegacioni i Kosovës. Na është tërhequr vërejtja dhe këtë duhet ta themi publikisht dhe ta ndajmë me juve se dy çështje pothuaj se janë të panegociueshme, prania e sigurisë dhe segmenti i pranisë së ardhshme ndërkombëtare janë çështje të cilat nuk janë negociuar me ne fare, janë sjellur pa u negociuar paraprakisht. Jemi informuar natyrisht për disa segmente, por nuk është një pako të cilën e kanë negociuar ekipi të cilit ju i keni dhënë besim. Çështja është se si do të pozicionohemi ndaj këtyre dy pikave. Unë do të sygjeroja që fillimisht të bëjmë një interpretim se cilat janë ato çështje më urgjente, më të mëdha, më kapitale në të cilat duhet drejtuar vëmendjen tonë dhe aty kamë identifikuar këto: Te çështja e komuniteteve pakicë kemi të bëjmë vetëm me një problem teknik e ky është, e njëjta gjë që ka vlerë për zgjedhjen e anëtarëve të Kuvendit me vendet e rezervuara të aplikohet edhe te përbërja e Qeverisë. Në dokumentin e z. Ahtisari kemi prapë përsëritje të modelit Libanez të ndërtimit të Qeverisë d.m.th të identifikimit të ministrave sipas përkatësisë kombëtare.

Te decentralizimi është shumë e qartë se duhet të rivizitojmë me propozime praktike çështjen e lidhjeve horizontale dhe vertikale sepse ato mund të na krijojnë një fushë ende të paeksploruar mund të na sjellin probleme të funksionimit rreth relacionit në mes të qendrës

dhe pushtetit lokal dhe çka është më me rëndësi besoj duhet të përqendrohemi te prania e ardhshme ndërkombëtare sepse kjo thika ku ndërtohet partneriteti. Na nevojiten dy çështje elementare te prania ndërkombëtare. E para është që prania e ardhshme ndërkombëtare t'i shërbej forcimit të institucioneve Kosovare e jo të ngulfas ndërtimin e këtyre institucioneve. Dhe çështja e dytë është që prania e ardhshme ndërkombëtare, prania e Bashkimit Evropian duhet të shërbej për përgatitjen e Kosovës që të integrohet në Bashkimin Evropian me parametra të qartë. Parametrat e qartë nuk janë vetëm elaborime teorike, formale mbi atë se çka janë vlerat evropiane, një detyrë e qartë është se si do të zhvillohet Kosova në hapësirën buxhetore evropiane prej vitit 2007 deri në vitin 2013 dhe çka mund të bëjë Bashkimi Evropian në këtë drejtim dhe çka mund të bëjnë kosovarët në këtë drejtim, atë çka kamë parë unë të bërë edhe nga partnerët ndërkombëtar dhe nga institucionet tona është jashtëzakonisht e dobët, jashtëzakonisht e varfur në këtë përgatitje dhe jashtëzakonisht kundërproduktive. Me këtë po e përfundoj mbi të gjitha na nevojitet të identifikojmë se kjo është kohë e iniciativës së vetë kosovarëve. Nuk është dashur të presim që presidenti Ahtisari të na tregoj se Kosova ka nevojë për flamur dhe për stemë të vetën. Kjo është një çështje që kemi mundur ta zgjidhim vetë, si kjo ka shumë gjëra tjera të cilat kemi mundur t'i zgjidhim vetë. Po hyjmë në një kohë krejtësisht të re, nuk mund të hyhet as me ide të vjetra, as me sjellje të vjetra, kjo znj. dhe z. është koha kur në dyert tona po troket historia. Ju faleminderit.

KRYETARI I KUVENDIT KOLË BERISHA – Ju faleminderit z. Surroi. Me qenë se është fjala për regjistrimin e secilit diskutues, kërkoj ta korrigoj se ka qenë një llapsus i juaj atje ku i numëroni pakicat e ndjekura, ndër të tjera thoni se janë ndjekur vetëm pse nuk janë shqiptarë, besoj se është një llapsus kjo. Fjalën e ka kryeministri Agim Çeku.

KRYEMINISTRI AGIM ÇEKU – I nderuari z. president, z. kryetar i Kuvendit, të nderuar kolegë të Grupit të Unitetit, të nderuar deputet, ministra.

Kërkoj falje që u vonova pak, por e patëm për vizitë një delegacion të senatorëve dhe kongresmenëve amerikanë të udhëhequr nga senatori Libermend dhe senatori Mekejn të cilët mu lutën që t'ju përcjell përshëndetjet e tyre dhe t'ju përcjelli përkushtimin e tyre të vazhdueshëm për mbështetjen e Kosovës tani dhe në të ardhmen. Do të përpiqem të jem sa më i shkurt që t'ju lë kohë juve për debat.

Para më shumë se një viti ky Parlament i dha mbështetje formacionit të përbërë nga pesë krerë të institucioneve politike në vend apo atij që gjegjësisht që sot njihet si Ekipi i Unitetit për të hyrë në biseda për statusin e Kosovës. Mandati i këtij ekipi ka qenë që të hyjë në bisedime me Bashkësinë Ndërkombëtare me qëllim që të përmbyllë në afat sa më të shpejtë statusin final të Kosovës. Të gjithë e dimë se as ky ekip dhe as ndonjë ekip tjetër nuk do të negocionte për pavarësinë e Kosovës sepse pavarësia e Kosovës është.

1. E pakegociueshme
2. Dhe është gjendje faktike.

Është gjendje faktike sepse e bartë vulën dhe stemën e luftës së lavdishme të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, të dëshmorëve të Kombit, të përpjekjeve të vazhdueshme të popullit tonë për liri dhe pavarësi dhe si e tillë nuk ka qenë dhe nuk është në pikëpyetje. Këto biseda janë bërë për njohjen e suverenitetit ndërkombëtar të Kosovës. Njohja e subjektivitetit ndërkombëtar të Kosovës sikurse jemi dëshmitarë është një proces delikat dhe i ndërlikuar. Para një viti ne dinim më pak se sot, ne kemi pasur dëshirën dhe të drejtën në anën tonë. Sot dimë saktësisht se çfarë duhet bërë, sot e kemi mbështetjen e gjërë të Bashkësisë Ndërkombëtare, synime shumë mirë të formuluar, argumente tepër të fuqishme dhe një dokument gjithëpërfshirës të cilën na prezantoi para pak ditësh i dërguari special i Kombeve të Bashkuara për statusin e Kosovës presidenti Ahtisari. Të nderuar deputet, dokumenti i z.

Ahtisari përshkruhet në fakt modalitetet e rregullimit të brendshëm të shtetit sovran dhe të pavarur të Kosovës. Ai është një dokument i cili krahas vënies së attributeve të shtetit të Kosovës që do të thotë të drejtat dhe përgjegjësitë na ngarkon gjithashtu edhe me detyra dhe përgjegjësi. Këto detyra dhe përgjegjësi kanë të bëjnë në masë të madhe me dhënien e garancive për pakicat me theks të posaqëm në banorët serb të Kosovës. Të nderuar përfaqësues të popullit ju e dini se politika është një mundësi për të bërë ndryshime, ndryshimi i parë i madh që duhet ta bëjë është shkëputja nga e kaluara, nuk ka kthim në gjendje para vitit 1999, nuk ka kthim të Serbisë në Kosovë, tani ne duhet të fillojmë t'i shohim pakicat në Kosovë si pjesë integrale e shoqërisë Kosovare dhe në këta hapa të parë që të jenë të vështirë për ta t'u japim siguri të nevojshme se asgjë e keqe nuk do të ndodh në shtetin e pavarur të Kosovës. Ne nuk guxojmë t'i përsërisim gabimet e të së kaluarës, gabimet që të tjerët i kanë bërë ndaj nesh, duhet t'i luftojmë fobitë, banorët serb të Kosovës nuk përbëjnë asnjë kërcnim për këtë vend. Me kohë do të zhvillojmë një raport shumë më cilësor në mes komuniteteve që jetojnë në Kosovë dhe në mes fqinjëve tanë.

Të nderuar deputet mandatin që i keni dhënë Ekipit të Unitetit nuk ka qenë mandat i lehtë. Procesin të cilin e kemi kryer me bekimin tuaj nuk ka qenë një ekskursion, është një lojë e vështirë gjatë së cilës arbitrat nuk kanë dhënë shumë herë kohë shtesë. Jemi në minutat e fundit, kemi përparësi të ndjeshme, rrugëtimin tonë e dimë dhe po i shihet fundi, por jo çdo gjë në këtë propozim është saktësisht siç kemi dashur, i përmendën edhe të tjerët, kemi brena për funksionalitetin e pushtetit lokal qëndror, për procesin e vendimmarrjes, për referencat e forcës së ardhshme ushtarake, për fatin e TMK-së të përfshirë në këtë forcë, por ne do t'i zbërthejmë këto 60 faqe në ligje, norma dhe veprime konkrete, vetëm atëherë ky dokument merrë trajtë dhe vetëm atëherë do të jemi në gjendje të nxjerrim më të mirën prej tij, kjo kërkon vullnet të mirë, kërkon profesionalizëm dhe kërkon bashkëpunim.

Qeveria ka marrë pjesë gjatë tërë këtij procesi duke ofruar infrastrukturë si dhe burime njerëzore financiare. Qeveria do t'i respektojë të gjitha obligimet që do të dalin nga marrëveshja dhe do t'i zbatoj ato. Mbështetja juaj është e pazëvendësueshme. Ju faleminderit.

KRYETARI KOLË BERISHA – Ju faleminderit z. kryeministër. Radhën e kanë shefat e grupeve parlamentare. Fjalën e ka Alush Gashi shef i Grupit Parlamentar të LDK-së.

DEPUTETI ALUSH GASHI – Faleminderit z. kryetar i Kuvendit. I nderuari zotëri kryetar i Kosovës z. Fatmir Sejdiu, z. kryeministër, znj. dhe z. deputet dhe ministra të pranishëm.

Lidhja Demokratike e Kosovës e ka mbështetur propozimin e z. Ahtisarit duke e rezervuar të drejtën për sugjerime konstruktive për dokumentin final. Z. kryetar jemi të përcaktuar të jetojmë në paqë të brendshme dhe në mirëqenie me fqinjët. Si çdokund në botë të lirë ashtu edhe në Kosovë të pavarur është obligim i shumicës të garantoj dhe të mbrojmë të drejtat e pakicave dhe nga pakicat pret qasje konstruktive në të gjitha proceset e vendit dhe në raport me fqinjët. Z. kryetar kërkesë e jona e panegociueshme është pavarësia e plotë e vendit tonë. Një shtet normal Evropian me sovranitet bashkohorë. Dykuptimësia eventuale lidhur me pavarësi dhe funksionalitet të plotë integruar do të jetë pengesë për vazhdim të zhvillimit të institucioneve demokratike, mirëqenies vendore dhe stabilitetit. Duke i dhënë mbështetje delegacionit të Kosovës, kërkojmë respektim të plotë të Rezolutës së Kuvendit të Kosovës të miratuar me 17 nëntor të vitit 2005, po ashtu kërkojmë inkuadrimit e sugjerimit të deputetëve në komunikimet e mëtutjeshme me bashkësinë ndërkombëtare qoftë ato nga debati apo të tjerat të dhanuna në mënyrë të shkruar. Ju faleminderit.

KRYETARI I KUVENDIT KOLË BERISHA- Ju faleminderit z. Gashi. Fjalën e ka shefi i Grupit të PDK-së Jakup Krasniqi.

DEPUTETI JAKUP KRASNIQI – Z. kryetar, z. president, z. kryeministër, z. Thaqi, z. Surroi, të nderuar kolegë deputet.

Grupi Parlamentar i Partisë Demokratike të Kosovës në procesin e vështirë politik për shtetin e Kosovës ka hyrë nga pozita e opozitës për të ndërtuar unitetin e veprimit edhe pse partitë tjera të koalicionit dhe opozita e vogël shpesh nuk e kanë përcjellë gatishmërinë tonë, e kjo u pa jo më larg se dje, e kuptojmë se dikush mungesën e investimeve për shtetin e pavarur dhe sovran të Kosovës dëshirojnë ta mbulojnë me inatë dhe gjelazi të papërmbajtshme për suksesin e vizitës së kryetarit të PDK-së së Kosovës në shtetin e Izraelit. Në vend që t'i gëzoheshin një suksesi të Kosovës me jashtë me një shtet që ka ndikim të fuqishëm në botën perendimore dikush inatoset deri në kërkoje e personalisht më shqetëson kjo kulturë komunikimi në kohën kur duhet forcuar unitetin politikë të veprimit. Besoj se e dini se PDK-ja nuk është parti që mungesa e liderit e bën të sillet si qurat në mjegull apo si boksi i nokautuar në ring. Dokumenti i parashtruar nga presidenti Ahtisari si propozim gjithëpërfshirës i marrëveshjes për statusin e Kosovës shtet i pavarur dhe sovran është rezultat i një pune jo të shkurtër të grupit negociator dhe i trupave të tij politik e profesional në komunikimin zyrtar me mekanizmat euroatlantik në rastin tonë me presidentin Ahtisari. Natyrisht këtu është edhe roli aktiv i aktorëve relevant ndërkombëtar e veçanërisht i Grupit të Kontaktit dhe i z. Ahtisari me ekipin e tij. Dokumenti ndon se nuk përmbush pritjet tona kombëtare, është një hap i madh që faktori relevant ndërkombëtar i bën njohjes ndërkombëtare të shtetit të pavarur dhe sovran të Kosovës. Ky dokument edhe kështu si është me mangësi ka arritur ta hedh hapin e parë të madhë drejt shkëputjes së Kosovës nga Serbia dhe hapi tjetër do të jetë njohja e shtetit më të ri të botës nga organizata e kombeve të bashkuara ne edhe po punojmë për këtë. Unë do të dëshiroja që të shpreh nga këtu konsideratat e mija të larta për vendet anëtare të grupit të kontaktit dhe të Grupit Parlamentar të PDK-së, përfaqësuesit e të cilëve intenzivisht janë angazhuar në këtë proces që nga marsi i vitit 1998 pas lavdisë dhe flijimit biblik të Jasharajve legjendarë me komandantin legjendar të UÇK-së Adem Jasharin për lirinë dhe shtetin si dhe për zyrtarët e zyrës së UNOSEKUT në krye me presidentin Ahtisari të cilët na sollën propozimin rreth të cilit po debatojmë sot dhe i cili do ta qoj Kosovën në njohjen ndërkombëtare të shtetit. Populli i Kosovës në vazhdimësi gjatë periudhave të ndryshme historike ka shprehur aspiratën dhe vullnetin e tij për liri, për demokraci dhe barazi në një shtet të pavarur dhe sovran. Ka pasur të drejtë edhe më shumë se për pavarësi edhe para 100 vitesh, por e drejta në vetvete çenka tepër pak për ta finalizuar ëndrrën shekullore për të cilën u deshën sakrifica të mëdha njerëzore dhe materiale, u desh një luftë çlirimtare e popullit të Kosovës e organizuar me Ushtrinë Çlirimtare të Kosovës. Ne gjithmonë i kemi vlerësuar dhe do t'i vlerësojmë angazhimet dhe ndihmën e dhënë nga bashkësia ndërkombëtare në drejtim të dëbimit nga Kosova të aparatit okupues e represiv të serbisë që në mënyrë sistematike ka ushtruar dhunë e terror deri në përmasa të gjenocidit dhe etnocidit kundër popullit shqiptarë të Kosovës. Nga fundi i luftës në Kosovë e deri më sot institucionet tona nuk i kanë krijuar konturat e ndërtimit të shtetit sovran dhe të pavarur të Kosovës ashtu si e meritojnë qytetarët e Kosovës e sidomos këtë nuk e kemi bërë si duhet në dy tri vitet e fundit. Nuk janë të pafaj as zyrtarët e lartë të administratës ndërkombëtare që kanë lejuar shkeljet e ligjeve dhe keqpërdorimet e tjera nga zyrtarë e qeveritarë të Kosovës. Tani ne duhet të angazhohemi me përgjegjësi të shtuara dhe të kompenzuara që i kemi humbur gjatë viteve të shkuara. Kosovës i duhen drejtues të përgjegjshëm politik, për të ndërtuar shtetin ligjor ku do të jenë të barabartë të gjithë qytetarët e Kosovës pa dallime etnike, religjioze, politike, racore e gjinore, për këtë ne jemi angazhuar, do të angazhohemi dhe këto obligime do t'i zbatojmë në shtetin tonë që po e zyrtarizojmë duke pranuar dhe ratifikuar të gjitha konventat ndërkombëtare për liri dhe të drejtat e njeriut dhe të komuniteteve pakicë. Sipas dokumentit të sjellur nga presidenti Ahtisari i titulluar propozimi

gjithëpërfshirës i marrëveshjes për statusin e Kosovës është evidente se Kosova i plotëson kushtet që i kërkojnë normat juridike ndërkombëtare për të qenë shtet i pavarur, sovran e veçanërisht në raport me Serbinë.

Ne do ta mirëpresim angazhimin dhe praninë ndërkombëtare civile dhe ushtarake në Kosovës edhe pas zyrtarizmit të pavarësisë si faktor ndihmës për të përshpejtuar zhvillimin ekonomik, demokratizimin e shoqërisë sonë dhe integrimin e shtetit tonë në Bashkimin Evropian dhe me mekanizmat tjerë ndërkombëtar. Sipas z. Ahtisari ky dokument akoma nuk e ka marrë formën përfundimtare. Konsiderojmë se mund të punojmë dhe ka hapësirë që z. Ahtisari dhe ekipi i tij dhe aktorët tjerë relevant ndërkombëtar të përfshihen në këtë proces, të marrin në konsideratë vërejtjet dhe sugjerimet tona që do të jenë me qëllim të qartësimit të konkretizimit dhe të krjimit të premisave që shteti i Kosovës të jetë efikas, funksional në zbatimin e obligimeve dhe detyrave që do të dalin pas zyrtarizmit ndërkombëtar të shtetit të Kosovës. Kjo do të ndikonte edhe në heqjen e mëdyshjeve dhe të keqkuptimeve që mund të krijohen te qytetarët e Kosovës. Kjo na obligon që sot t'u drejtohem jo vetëm mbështetësve tanë, por të gjithë qytetarëve të Kosovës që kanë besim në këtë proces, në procesin e bërjes së shtetit të pavarur dhe sovran. Do ta fitojmë të gjithë ose do ta kundërshtojmë të gjithë se veprimet tona të PDK-së nuk do të jenë si....., por nëse është nevoja ne të parët do të ballafaqohemi për t'i mbrojtur të drejtat tona të fituara me luftë, me gjak dhe sakrifica të shumta. Për këtë kemi dhënë më shumë se njëherë prova të verifikuara, të njohura edhe ndërkombëtarisht, në këtë rrugë nuk ishim të vetëm me ne ishte edhe komuniteti demokratik ndërkombëtar, prandaj ne jemi të obliguar t'i besojmë se do të jenë me ne edhe në bërjen e Kosovës shtet të pavarur dhe sovran. Ne konsiderojmë se që në fillim të dokumentit do të duhej në mënyrë eksplicite të precizohej se Kosova është shtet i të gjithë qytetarëve të saj dhe jo shoqëri shumë etnike, shpresojmë dhe besojmë se kjo do të ndodh në dokumentin final të z. Ahtisari që do ta shpalos para Grupit të Kontaktit dhe Këshillit të Sigurimit, se do t'i eliminojnë nga teksti final të gjitha ngarkesat që e dëmtojnë funksionimin e shtetit demokratik të Kosovës.

Grupi Parlamentar i PDK-së ka 5 rekomandime për Grupin Negociator.

1. Decentralizimi: Kështushumë pak është decentralizim standard. Pa meritueshëm dhe shpërputhshëm me prezencën e tyre numerike në aspektin ekonomik e financiar ky proces është i pa përballueshëm, vështirë i realizueshëm dhe si i tillë nuk ofron shumë perspektivë të qartë për shumicën e as për pakicën në Kosovë. E kemi pranuar ashtu siç e kemi ofruar gjatë bisedimeve në Vjenë sepse e kemi parë si çmim për shtetin e pavarur dhe sovran të njohur ndërkombëtarisht. Decentralizimi duhet të mbetet ashtu siç është ofruar nga ekipi negociator se oferta ishte në kufirin e standardeve më të larta për decentralizimin.
2. Mitrovica: Oferta e Grupit Negociator për Mitrovicën duhet të mbetet ashtu siç është ofruar z. Ahtisari dhe ekipit të tij pa ndryshime në territor. Koha e administrimit nga administratori i ardhshëm duhet të ketë qëllimi integrimin e qytetit e jo ndarjen e tij. Në marrëveshje duhet të jetë e thënë në mënyrë eksplicite si detyrë për përfaqësuesin civil ndërkombëtar se ai do ta bëjë integrimin e qytetit.
3. TMK-ja: Duhet të riformohet në ushtri profesionale mbrojtëse për nevojat dhe mundësitë që i ka Kosova në trupë profesionale që e di nga i merrë detyrat dhe përgjegjësitë që udhëhiqen nga politika. Të tjerët që nuk i përmbushin kriteret që i kërkon një ushtri moderne ata duhet të shkojnë në pension të parakohshëm, kjo duhet të vlejë për pjesëtarët e UÇK-së, pjesëtarët në TMK që nuk i plotësojnë kushtet të mbesin aty mund të kalojnë në shërbimin policor të Kosovës.
4. Votimi idyfisht: Duhet të rishikohet dhe votimi i dyfisht i 2/3 së pakicës në Parlament, vendet e rezervuara me votën e dyfisht e bllokojnë punën e Parlamentit dhe kjo nuk do të duhej të ndodhte.

5. Rishikimi me afatizim: Në projektdokumentin e marrëveshjes thuhet se pas dy viteve duhet të rishikohet se çka është arritur dhe si ka funksionuar përfaqësuesi civil ndërkombëtar. Ne mendojmë se duhet të rishikohet funksionaliteti i të gjithë marrëveshjes dhe duhet të bëhen afatizime dhe konkretizime.

Me këto vërejtje dhe rekomandime edhe njëherë po e cekim se për Grupin Parlamentar të PDK-së dokumenti i Ahtisarit është një dokument që ofron aspiratën dhe realizimin e ëndrrës së qytetarëve të Kosovës. Ju faleminderit.

KRYETARI I KUVENDIT KOLË BERISHA –Ju faleminderit z. Krasniqi. Për AAK-në Gjylnaze Sylja.

DEPUTETJA GJYLNAZE SYLA – I nderuari z. President, z. kryeministër, z. kryetar i Kuvendit z. Thaçi dhe Surroi, ministra dhe deputet të nderuar.

Aspirata e Kosovës për shtet të pavarur dhe sovran tani më është e njohur dhe daton shumë më herët. Esenca e kësaj aspirote është ndërtimi i shtetit dhe shoqërisë moderne të Kosovës që do të funksionoj brenda aleancave perendimore. Populli i Kosovës ka pritur një kohë të gjatë për plotësimin e saj. Me propozimin e presidentit Ahtisari hapet rruga për konkretizimin e kësaj aspirote, njëkohësisht fillon faza përfundimtare për përfundimin e procesit, prandaj ky moment është i veçantë dhe historik. Z. kryetar. Grupi Parlamentar i AAK-së e mirëpret debatin e sotëm për shqyrtimin e propozimit të presidentit Ahtisari. Dokumentin e kemi studiuar me shumë kujdes dhe në detaje. Grupi Parlamentar i AAK-së në tërësi e mbështet propozimin dhe zbatimin e tij në kuadër të pranimit të pavarësisë së Kosovës. Edhe pse dokumenti nuk përmend pavarësinë me gjithë atë përmban bazat e shtetësisë që është shumë e rëndësishme për sigurinë tonë politike, ekonomike dhe sociale. Nga përmbajtja e pakos veçojmë 4 elemente kyçe.

1. Kosova fiton të gjitha elementet e një shteti të pavarur me të drejtë të lidhjes së marrëveshjeve ndërkombëtare dhe anëtarësimin në organizatat ndërkombëtare politike dhe financiare, himnin, flamurin, stemën, forcën mbrojtëse dhe njohjen e kufijve aktual të Kosovës. Bazuar në këtë njohje të shtetit të Kosovës nga shtetet tjera do të bëhet duke përfillur këta kufij të Kosovës, kështu tërësia territoriale është e siguruar.
2. Është e lidhur me rolin e fuqishëm të pranisë civile ndërkombëtare me një përfaqësues me autorizime dhe kompetenca të shumta për të siguruar zbatimin e marrëveshjes, rolin qendror pos BE-së e luan NAT-o dhe OSBE-ja.
3. Hapet rruga e ndërrimit të rezolutës 1244 dhe aprovimit të rezolutës së re të Këshillit të Sigurimit duke krijuar kështu mundësinë që Kosova të vendos vetë.
4. Ka të bëjë me pozitën e minoriteteve e kryesisht atij serb. Akomodimi i komunitetit serb është parapa në tri segmente. Decentralizimin e pushtetit, trashëgiminë religjioze dhe kulturore dhe përfaqësimin në Kuvendin e Kosovës përmes ulëseve të rezervuara dhe aplikimit të shumicës..... gjatë procesit të votimeve të ligjeve.

Pakoja përmbanë gjithashtu elemente me të cilat jemi më pak të kënaqur, prandaj komentet tona do t'i ofrojmë në debatin e sotëm ashtu që përmes delegacionit të Kosovës t'i përcjellin z. Ahtisari dhe Bashkësisë Ndërkombëtare, por vlerësojmë se konsultimet e mëtejme të pakos duhet të jenë të tilla që nuk mund të ketë ndryshim, gjegjësisht kompromis për elementet e rëndësishme për ndërtimin e shtetit stabilë të Kosovës. Pjesët e pakos në të cilat kemi vërejtje janë:

Sa i përket dhënies së nënshtetësisë, data përcaktuese e propozuar si kriter për dhënien e nënshtetësisë është 1 janar 1998. Ky kriter konsiderojmë se është i mangët sepse është vetëm njëri nga kriteret që duhet marrë parasysh duke e përjashtuar praninë e pjesëtarëve të MUP-it, të ushtrisë Jugosllave dhe të refugjatëve nga Kroacia. Kështu deri sa kushtetuta votohet nga 2/3 e votave të të gjithë deputetëve, ndryshimi i sajë propozohet të bëhet me aprovimin e shumicës së Badenterit, pra pos 2/3 e deputetëve duhet të përfshihen edhe 2/3 e deputetëve të komunitetit pakicë.

Për të siguruar funksionimin efikas dhe efektiv të institucioneve duhet siguruar se nuk do të ketë mundësi të komplikimeve në zbatimin e këtij mekanizmi.

Sa i përket sektorit të sigurisë pos përcaktimit të shpërbërjes së strukturave paralele duhet definuar afatin. Propozojmë që kjo të bëhet gjatë fazës kalimtare të përfundimit të misionit të UNMIK-ut, pra brenda 3 deri 4 muaj.

Duhet të definohet qartë mekanizmi që integron qytetin e Mitrovicës, nuk mjafton krijimi i bordit të përbashkët i cili zhvillon bashkëpunim funksional.

Vërejtja e fundit ka të bëjë me borxhin ndërkombëtar? Besojmë se nuk duhet pritur një vit që çështja e borxheve ndërkombëtare të zgjidhet përmes bisedimeve në mes të përfaqësuesve të Kosovës dhe Serbisë, por që duhet të aplikohet menjëherë mekanizmi i arbitrit ndërkombëtar.

Siç e thashë më lartë, jo të gjithë janë të kënaqur me propozimin, por shprehja e pakënaqësisë duhet të bëhet me mjete demokratike që përjashtojnë dhunën. Në këtë moment jetik populli i Kosovës duhet të qëndroj i bashkuar. Tani duhet të demonstrojmë pjekuri, maturi, mençuri dhe qetësi, veti këto që e karakterizojnë popullin e Kosovës.

Disa në Kosovë, përfshirë edhe minoritetet mund të jenë anksoz ose të zhgënjyer, por pavarësisht sfidave ne pranojmë përgjegjësitë tona për zbatimin e pakos për të siguruar dhe respektuar të drejtat e minoriteteve tani dhe pas statusit.

Angazhimet institucionale dhe ligjore që dalin nga pakoja të cilat Kosova duhet t'i përmbush janë të larta, por Kosova është e gatshme për këtë hap të ardhshëm, si institucione marim obligimin me e zbatu marrëveshjen.

Jemi të bindur se shteti i Kosovës do të jetë në funksion të ndërtimit dhe avancimit të vlerave demokratike të institucioneve që garantojnë të drejtat e njeriut, qeverisje të mirë dhe respektim të plotë të të drejtave të minoriteteve, prandaj përmbyllja e procesit duhet të përshpejtohet. Nuk duhet të ketë vonesë dhe pritje tjera, pritjet e vazhdueshme shkaktojnë pasigurinë për të ardhmen.

Ekonomia e pazhvilluar, papunësia, problemet e stabilitetit rajonit e bëjnë më urgjente zgjidhjen e statusit të Kosovës. Pa dyshim se i tërë rajoni i Ballkanit dhe Evropa do të përfitojnë nga një Kosovë stabile dhe demokratike, ky është një zhvillim pozitiv dhe i shëndoshë për tërë Kosovën.

Të nderuar deputet! Grupi Parlamentar i Aleancës e rikonfirmon përkrahjen e delegacionit të Kosovës në përmbylljen e fazës përfundimtare për zgjidhjen e statusit të Kosovës, po ashtu inkurajon delegacionin e Kosovës që t'i merë parasysh vërejtjet tona në evidentimin e elementeve të rëndësishme të pakos dhe të bëjnë sa më shpejtë që është e mundur vlerësimin e duhur ashtu që të përcaktohet saktë agjenda e veprimeve të ardhshme në funksion të finalizimit të procesit të shtetësisë së Kosovës. Ju faleminderit.

KRYEETARI I KUVENDIT KOLË BERISHA – Ju faleminderit. Në emër të Orës Teuta Sahatçia.

DEPUTETJA TEUTA SAHATÇIA - Faleminderit z. Kryetar.

Nga viti 1999, Kosova defakto është jashtë juridiksionit të Serbisë. Administrim ky i cili është paraparë të zgjatë diku 3 vite. Zgjatja e kësaj filloi të pengon Kosovën që të vazhdojë

jetën e saj normale. Mosgadishmëria e institucioneve të ballafaqohen me probleme të mëdha dhe mosgatishmëria e marrjes së përgjegjësive edhe me këtë edhe e të drejtës dhe privilegjit për formimin e shtetit me mosgatishmërinë e UNMIK-ut që të jetë partnere në këtë rrugë shkaktoj zgjatjen e statuskuos. Edhe pse funksionimi demokratik i institucioneve tona ende ishte larg funksionimit të institucioneve në shtetet me demokraci të konsoliduar ishte nevoja për ndryshimin kualitativ të statusit të Kosovës. Mosndryshimi i gjendjes, statuskuoja nisi të jetë pengesë e vazhdimit të jetës normale për qytetarët tanë. Dokumenti i Kai Aides hapi rrugën për fillimin e këtij ndryshimi. Formimi i Ekipit të Unitetit, fillimi i bisedimeve, një vit bisedime e treguan kompleksitetin dhe peshën e kësaj çështjeje kaç të rëndësishme, jo veç për Kosovarët, por edhe për regjionin, për Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe për të gjithë miqët tanë ndërkombëtar.

Dokumenti i Ahtisarit është rezultat i punës së ekipeve, por edhe i të gjitha institucioneve tona prej vitit 1999 e deri më sot. Nga dokumenti burojnë kornizat apo konturat e shtetit dhe sa do të zgjatë ky proces i shtetëformimit me të gjitha kompetencat, kjo është përgjegjësi dhe varet nga ne. Ky dokument mundëson kyqjen tonë në organizatat ndërkombëtare, monetare dhe në organizatat tjera të cilat janë karakteristikat e shteteve. Lejon mundësonë që kosovarët të nisin të jetojnë normalisht, të mirren me probleme të zakonshme me të cilat mirren qytetarët e shteteve sikur edukimi, shëndetësia, pensionet, gjendja e rrugëve etj. Kjo pako krijon mundësinë që Kosova jo vetëm defakto, por dehure të jetë jashtë juridiksionit të Serbisë, prej nesh varet që Kosova të jetë shtet për qytetarët pa dallim feje, etnije, gjinie. Ne si grup parlamentar e përkrahim punën e Grupit të Unitetit dhe inkurajojmë deputetët që me komentet e tyre të ndikojnë që Grupi i Unitetit t'i merë parasysh ato. Ju faleminderit.

KRYETARI I KUVENDIT KOLË BERISHA – Ju faleminderit. Në emër të Grupit 6+ Gjezair Murat.

POSLANIK DŽEZAIR MURAT – Poštovani predsedniče Kosova, poštovani premieru, predsedniče Skupštine, kospodo Thaqi i Surroi, gospodo ministri, kolege poslanici. Iznosim mišljenje Parlamentarne Grupe 6+ o kojom dokumentat koji je pred nama pruža dobru osnovu za stvaranje jednog stabilnog društva. Predlog paketea g. Ahtisaria je vrlo složen ali sve obuhvatan dokumenat kojim se nudi rešenje za konačan status, regulisanje odnosa svih zajednica koje žive na Kosovu i u tom pogledu on je svakako historijski jer otvara put i korak Kosova ka učlanjenju u porodicu država, odnosno u različite međunarodne organizacija, asociacije, u delu atlantskih ujedinjene nacije, monitarni fond itd. Gospodo, da bi obaj predlog paket bio uspešan i prihvatljiv za sve građane Kosova, prijie svega treba da zadovolji potrebe većinske zajednice kao preduslov zadovoljenja potreba i drugih manjebrojnih zajednica, naravno na ovom dokumentu ima nedovoljno definisanih sadržaja kao i nedovoljno predloga za razvoj privrede, investicija, socialno politike itd. Ovom prilikom bih pomenuo da je poveći prostor jednostrano posvećen jednostranom očuvanju kulturnog i vjerskog nasleđa za samo jednu zajednicu, drugim rečima u njemu je nejednak tretman svih zajednica, naravno mi iz parlamentarne grupe 6+ smo mišljenja i ako svjesni da se mnogo nemogu menjati njegove odredbe i sadržaj, da iznesemo neke od primedaba koje ćemo na vreme i u pisanoj formi priložiti i pregovaračkoj ekipi Kosova ali i ekipi UNOSEKA.

Kao flagrantnu primedbu koju ću ovom prilikom iznjeti je ta: da se ostale zajednice, ne albanske i nseerpske kako nas često nazivaju ni u jednom delu dokumenta ne pominju sem tamo gde su rezervisana mesta. Oni spadaju u autoktone ili kako negde piše, po meni neodređeno tradicionalne, one se jednako prisutne ovde kao i ostale koje se pominju.

Takođe bih izneo još jedan detalj kde u opštim principima u članu 1 stavu 1.1 Kosovo je multietničko društvo u stavu 1.6 to se ne gira tvrdnjom da su zvanični jezici Kosova albanski

i srbski a da se ne pomenu recimo jezici ostalih zajednica koje se govore u nekim od opština gde oni čine značajan broj.

Ja bih takođe ovde izneo još jedan primer po meni kršenja prava nesrpskih i nealbanskih zajednica gde u članu 3 gde se govori o pravima zajednica i njihovih članova pod tačkom (b) se pominje da imaju javno obrazovanje na jednom od zvaničnih jezika Kosova po njihovom izboru na svim nivoima. Ako se dobro razmisli može se videti šta se ovde sugerise, mislim da je ova odredba suprotna zakonu o obrazovanju koji je usvojen ovde i zakonu o upotrebi jezika takođe usvojen u ovoj Skupštini.

Ja ne bih se dalje bavio svakako primedbama koje imamo ali ću pomenuti još jednu a to je da je u odeljku o decentralizaciji vrlo malo prostora se posvećuje ostalim zajednicama i ako su se one dogovorili i ovde u skupštini i sa institucijama da se o njima ovde odlučuje ali bih imao samo primedbu da je cenzus koji se pominje od 75% kao jedan od preduslova za osnivanje novih opština u stvari previsoki i treba smanjiti.

Mi ćemo sve naše primedbe koje imamo priložiti na vrijeme, i timu jedinstva i ekipi UNOSEK-a i da se u načelu s tim slažemo. Hvala!

KRYETARI I KUVENDIT KOLË BERISHA – Ju faleminderit. Përfaqësuesi i Grupit për Integrim Numan Baliq.

POSLANIK NUMAN BALIĆ – Dozvolite mi najpre da vas selamim i da istaknem da ću govoriti i u ime grupe za integraciju, ali u svoju ime.

Nastaviću da govorim o nekim realnim problemima i o nekim konkretnim stvarima koji se tiču ukupnih preokupacija vezanih za albansku većinu, za manjinske zajednice i takođe za srbsku zajednicu ovde na Kosovu.

Mislim da trebamo biti svesni u situaciju koju nalazimo. Najgora stvar koja se može dogoditi jednom pojedincu i njegovoj porodici ili jednom narodu da nije svestan situacijom u kojoj se nalazi. Ja naravno pozdravljam cjeli optimizam koji smo slušali i sve govore pomalo patetične koje smo čuli ali je situacija veoma ozbiljna i ja bih istakao da je ona onakva kakvo mi je predstavio jedan od školovanih diplomata koje smo imali kao musafire ovih dana i koji je rekao da je situacija na Kosovu je delikatna. Situacija je delikatna i kompleksna, mi moramo svatiti svu njeno ozbiljnost i moramo pogledati istinu u oči. Ono što želim da istaknem jeste da imamo nekoliko činjenica na koje trebamo obratiti pažnju.

Ahtisarijev dokumnet nije konačno rešenje, on je predlog rešenja. G. Ahtisari je rekao da je to kompromis, g. Ahtisari takođe je rekao ovih dana da je to dokument koji se može izmjeniti ili neko to želi porekne ili možda neko da kaže da g. Ahtisari ne govori istinu, to je pitanje kako za gospodina iz grupe Uniteta tako i za mene i sve odgovorne grupe u ovoj zemlji koji su duboko zabrinuti ili treba biti zabrinuti za sudbinu ove zemlje koja se nalazi na razmeđu. G. Solana je rekao više puta da veruje u dogovor i vjeruje o dogovor koje će obe strane biti zadovoljne, treba ozbilno razmisliti o tome što to kaže, šta to znači jer ja mislim da g. Solana nikad ne govori uzalud. Takođe da juče i danas smo svedoci toga da se po drugi put vrši značajan ustup srbskoj strani, znači po drugi put se odlaže rešenje statusa Kosova, nakon što smo celu godinu čekali prošlo da on bude rešen, sada ponovno imamo odlaganje statusa Kosova za to što g. Tadić i družina u Beogradu traži da se to desi.

Pitanje da li će biti novog predloga, dali će taj novi predlog biti restriktivnijem za državost Kosova i hoće li taj novi predlog biti novi ustup srpskoj strani, to je pitanje o kome mi treba ozbilno da se zabrinemo svi mi, institucija kosova, Parlament, Vlade, pregovarački tima i svih ostali. Ovo govorim naravno sa najboljim namjerama ako me osobno pitate imam li optimizma, naravno imam kao i svi kosovari i za izvoz, isto tako i strpljenja ali nije dovoljno imati, trebamo imati optimizma sa pokričem, i treba suočiti sa realnostima.

Pitanje koja se plasira u javnost, a koja glasi: Da li podržavate Ahtisarijev predlog prema meni je neadekvatno i dendenciozno, ja ne poznajem nekog zvaničnikog predstavnika koji bi bio danas ili koji makar koji faktor na Kosovu koji bi rekao da ja ne podržavam Ahtisarija, dakle nije pitanje da li mi podržavamo ili ne, nego je pitanje da li smo mi mogli učiniti mnogo više, i da li je grupa uniteta i svi mi zajedno mogli učiniti da taj dokument bude mnogo bolje nego što stvarno jeste, to je pravo pitanje. Mislim da i delovanje grupe uniteta i medija koji su servilno služili svih ovih meseci išlo je u tom pravcu da se obrati pažnja od stvarnih problema a da se pažnja usmeri prema nekim drugim problemima. Mislim da treba usred srediti na to šta je stvarno sadržaj Ahtisarijevog predloga da se trebamo konačno okanuti neistinitih tumašenja i da trebamo narodu saopštiti istinu, ono što jeste u vezi sa tim rečiču nekoliko činjenica.

Pavaresia e plote, ose pavaarsia e kushtezuar, koja se obećava mesecima, obećavala se i prva, a nije se htelo čuti zanema u Ahtisarijevem dokumentu, nema da budemo ozbilni i istiniti. Član 1 kaže veoma jasno. Citiram u albanskoj verziji.

Kosova do të jetë shoqëri shumëetnike, naravno da neću nikoga da plašim jer niti mogu niti hoću to da uradim, i nije to moj posao ali ako se gradi vrhunski dokument jedne teritorije koja hoće biti država onda tu obično stoji atribut i kaže da li je to država ili republika ili protektorat ili se spominje da li je nezavisna ili uslovno nezavisna, ili je kraljevina, ovdje ne stoji ništa. Kosovo je geografski pojav.

Potsetiču vas na ružna isnkustva iz Bosne, u famoznom Dejtonskom sporazumu u kome je stvorena fantomska Bosna koja i dan danas muči mukom za svoju ddržavnošću, Bosna i Hercegovina se upravo ovako se spominje kao geografskii pojav, a u svom sastavu ima federaciju i republiku, možete mmisliti kakav je to monstrum, a znažno opominjem na to da budemo oprezni da nam se to ne desi i u slučaju Kosova.

U vezi sa obećanjima koju smo slušali celu godinu dana da će Kosovo imati stolič u Ujedinjenim Nacijama, da će Kosovo imati vanjske posove, da će Kosovo imati Ministarstvo Odbrane, nema toga u Ahtisarijevem dokumentu, nema ni stolice u Ujedinjenim Nacijama, nema ni Ministarstvo Vanjskiih posova, nema ni ministarstvo odrbrane i mi moramo biti svesni te činjenice i pogledati u uči, naravno da se lsažem sa time da dokument otvara vrata da ova neodređenost na jednoj strani otvara vrata da to u buduće bude država, ali takođe otvara vrata da to bude i nešto drugo, neodređenost i nedefinisanost može biti koliko obećavajuća toliko i rizična, se zavisi od budućeg predloga koji ćemo čuti, ja se bojim da će oni biti restriktivni i da će biti na račun državnosti Kosova a u povećanju autonomnosti srba na Kosovu.

Veoma je uznemirujući je član koji kaže ponovo citiram na albansku verziju član 6.1 koji kaže:

TMK-ja do të shpërbëhet, ovo je alarmantno opominjujuće, radi se o zaštitim trupama Kosova u kojima ima jedan broj pripadnika svih zajednica i manjinskih zajednica i do koji je svima nama stalo da budem otvoren kao osoba, kao čovek uvijek sam pravio razliku između onih koji se bore rečima i oni koji se puškom borili, u tom TMK ima mnogo koji se puškom borili za ovu zemlju i mi treba ozbilno razmisliti oko toko šta će biti kada se formiraju nove bezbedne snage Kosova koji će imati 2.500 hiljade pripadnika, kojima je dozvoljena da imaju samo lako nauružanje, koji neće imati teško nauružanje sa prerogative armije, dakle bezbednostne snage Kosova neće biti armija da budemo jasni pred ovim narodom. TMK ima 3000 ljudi i ma 2000 rezervista, šta ćemo učiniti sa 2.500 ljudi, šta ćemo činiti sa mnogim familijama onih pripadnika TMK-a za kojima se postoji i Haške poternice ili se sudski gone ili se u napred su osuđeni na to da ne mogu biti članovi budućeg bezbednosnih snaga Kosova.

Ove su zajedničke zabrinutosti koje želim podeliti sa vama na drugoj strani radi se o tome da kao što je moj kolega Murati citirao postoji jedan član koji kaže član 1.6 da su zajednički jezici Kosova su albanski i srpski. Oprostite a to je put državotvornosti srpskog naroda, nema relativizirajućeg dodatke koji kaže da na Kosovu postoji i druge manjinske zajednice, srpska manjinska zajednica se stavlja uzramne sa većinskog zajednicom i verujte mi da ovo otvara put državotvornosti srpskog naroda i njegovo jedankosti za većinskim narodom.

U vezi sa decentralizacijom želim da isteknem to da je decentralizacija kao i najveći dio dokumenta u glavnom posvećen srpskim opštinama, da se da jako visoki stepen autonomije, da daje mogućnost srpskim opštinama da učestvuju ili imajući odlučujuću reč u biranju u drugom kuku, komandira policije, da se takođe stvara 6 novih opština sa jako proširenim teritorijama koje su mini države, da se na teritoriji današnje Mitrovice grade dve Mitrovice, severne Djelovi ugovora koji govore o međuopštinskom partnerstvu su vrlo opominjući, nemojte da se u narednim predlogima rešenja za Kosovo ta međuopštinska partnerstva pretvore u etnitet srpski, ili autonomnu oblast, biće živi pa ćemo videti. Takođe pominjujući članovi su oni koji govore o saradnji opština, unutar decentralizovanih opština sa opštinama u Srbiji i vladinim institucijama u Srbiji i mogućnosti da Srbija investira u te opštine, da ulaže u njih i da naravno čak prave zajedničke komisije između republike Srbije i Kosova, naravno Republika Srbija ovde predstavljena kao država, Kosovo je predstavljena..... ono što drugi dio dokumenta je on koji govori o manjinskim zajednicama, drugim zajednicama, bošnjacima, romima, egipćanima, aškanlijama itd. Nažalost oni su u neravnopravnom položaju odnosu na srpsku zajednicu koje dignete na stepen državotvornosti i uzramne sa većinskom zajednicom. Pogledajte definiciju u opštim odredbama član 3 koji govori o pravama zajednicma i njihovih pripadnika koja kaže jasno: Stanovnici koji pripadaju instoj nacionalnoj ili etničkoj jezičkoj ili vjerskoj grupi koja je tradicionalno prisutna, dakle o drugim zajednicima bošnjacima, romima, ekipćanima itd. Govori se samo kao tradicionalnim zajednicima, nigdje se izrekno se ne spominju osim u onom djelu dokumenta u kojem govore o rezerevisanim mestima u skupštionama, naravno pored dobrih drugih mesta koje su obećavajuća i optimističko za sve nas. Međutim u onom djelu kada se govore o odnosima sa opštinskim vlastima takođe ima jedan deo koji je voma važan i gde kaže da za te zajednice potreban dovoljan udiob, ako se uzme u obzir da su zvanični jezici albanski i srpski prema tome one zajednice po jednim opštinama neće imati dovoljan taj udio, onda se ostavlja jasno da mi imamo pravu na asimilaciju, to su stvari od koji moramo odbraniti, moramo štiti te manjinske zajednice, ako se uzme u obzir da su te manjinske zajednice neko manje neko više, neko od 90 a neko od sada, neko od drage volje a neko iz straha da su prihvatili realnost da podržavaju albansku većinu da javno danom i noću podržavaju albance za njihovu nezavisnost onda je zaista nepošteno, dozvoliti me da citiram jednog novinara koji juče nakon sjednice grupe etnيتeta za manjinskim zajednicama upitao g. Predsednika g. Predsedniče zar vam nije teško što pored 6 opština sa ogromnom ovlašćenjima nema ni jedne opštine koja se spominje u dokumentu a koja se odnose na bošnjake i rome itd. Bilo je to pitanje bez obzira na odgovora koji g. Surroi pukošao da odgovor ali nije mogao dati jer ga nema. U dokumentu o decentralizaciju ja vas molim mora jasno da se odrede stvari koji se tiču zahteva za opštinu Vitimiricu, Rečane, Dragaš, Rogozu, svugde tamo gde postoji, da ono što je moguće da se ne da ono što nije moguće, ono što bog ostavio prema pravu i da se učini ono što je dobro.

Šta bih predložio: Predložio bih da grupa Uniteta koja značajnim delom izgubila kredibilitet oko ovog pitanja ja iz pozivam u ime ovih zajednica i u ime svih ljudi dobrih ljudi, da obidu zajednice kojima sam uputio pre dva meseca ili više obavezno jedan predstavnik koji se razume u ovo pitanje

Predlažem da se grupa za Unitet proširi i da se u nju uključi najmanje jedan predstavnik, dakle još pet predstavnika, ima ih pet moja formula je 5+5, svi izlaze sa nekim formulama i

eto ja izlazim sa nekim formulama. Dakle formula 5+5 neka bude jedan predstavnik Akademija nauka i umetnosti Kosova, jedan od eksperata albanaca i ljudi koji se razumeju u ovo pitanje.

Dalje drugi član da bude obavezno jedan predstavnik iz zajednica Bošnjaka, Roma i Egipćana prema dogovoru koji bi se postigao, treći koji bi svakako bio uključen nakon razgovora sa raznim udruženjima, Udruženjima ratnih veterana, Udruženjima nestalih, zašto da ne i sa Udruženjem „Vetvendosje“ moramo razgovarati sa svim ljudima, jer ćemo imati krizu, nered, probleme, imaćemo provalu nezadovoljstva, imaćemo provalu nezadovoljstva, najmanje sam skeptik, ali predviđam ozboljno da može biti problema. Da se uključi jedan njihov predstavnik, da bude jedan predstavnik iz malih albanskih partija i jedan od strane žena. Dakle sa ženama ćemo da završimo. Hvala vam lepo, Selejam alejkum!

KRYETARI I KUVENDIT KOLË BERISHA – Ju faleminderit.

Shkojmë në pushim 30 minutësh për kafe.

Kryesuesi seancën e sotme e deklaroi të mbyllur në orën ?

Kryetari i Kuvendit të Kosovës
Kolë BERISHA

E hartoi

Sektori i Çështjeve Plenare dhe Procedurale